

Dyscalculie

Protocol

de campus

Markenhage, Michaelcollege, Orion Lyceum

Juli 2018

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Begripsbepaling en uitgangspunten	3
3. De procedure	5
4. Rollen en afspraken	9
5. Faciliteiten	11
6. Mogelijkheden en beperkingen van begeleiding.	12

Bijlagen:

1. Faciliteitenkaart	13
2. Tips voor de leerling en ouders/ verzorgers	14
3. Aanbevelingen voor docenten	15
4. Nuttige Websites	16

1. Inleiding

Dit dyscalculieprotocol heeft als doel om leerlingen, ouders en docenten te informeren over vastgelegde procedures en afspraken met betrekking tot het specifieke leerprobleem dyscalculie.

Dit protocol zorgt ervoor dat leerlingen, ouders, mentoren, docenten en schoolleiding kunnen zien wat is afgesproken met betrekking tot begeleiding van leerlingen met dyscalculie. De school geeft de mogelijkheden en onmogelijkheden wat betreft de begeleiding van leerlingen met dyscalculie aan, omdat zij niet voor elke vorm van leerprobleem voldoende kennis en middelen ter beschikking kan stellen.

2. Begripsbepaling en uitgangspunten

Het begrip dyscalculie

Een dyscalculicus is een leerling, bij wie officieel dyscalculie is vastgesteld. Er is over hem/haar een rapport gemaakt waarin door een erkend deskundige (een psycholoog of orthopedagoog met minimaal BIG-registratie) wordt verklaard dat de betreffende leerling in aanmerking komt voor de afspraken betreffende dyscalculische leerlingen. Een kopie van dit rapport dient in het leerling-dossier te zijn opgenomen.

In het Protocol Ernstige Reken-Wiskunde problemen en Dyscalculie voor het Voortgezet onderwijs (ERWD2) wordt er onderscheid gemaakt tussen ernstige rekenproblemen en dyscalculie. Ernstige rekenproblemen kunnen ontstaan als er onvoldoende afstemming wordt gerealiseerd tussen het (reken)onderwijs en de onderwijsbehoeften van de leerling. De kenmerken van het onderwijs sluiten dan niet of onvoldoende aan bij de (aangeboren en verworven) kenmerken van de leerling. Er wordt van dyscalculie gesproken als ernstige rekenproblemen, ondanks langdurige deskundige begeleiding en zorgvuldige afstemming, hardnekkig blijken en onveranderd blijven bestaan. Ongeveer twee tot drie procent van de Nederlandse bevolking heeft dyscalculie (variërend in hardnekkigheid). Deze stoornis kan leiden tot allerlei beperking in het dagelijkse leven en op school. De rekenproblemen kunnen zich uiten in de vakken wiskunde, rekenen, natuurkunde, scheikunde en economie. Daarnaast kunnen leerlingen ook problemen ervaren bij het maken van planningsen.

Dyscalculie uit zich bij iedere dyscalculicus anders. Dit maakt dyscalculie een stoornis die moeilijk te diagnosticeren is. Voor de begeleiding van leerlingen met dyscalculie is het belangrijk dat er gekeken wordt waar precies de valkuilen voor deze leerlingen liggen. Ieder begeleidingstraject zal op maat gemaakt moeten worden. De Campus heeft als streven leerlingen met dyscalculie zo goed mogelijk te begeleiden tijdens hun gehele schoolloopbaan tot en met het eindexamen.

Dyscalculieverklaring

Om in aanmerking te komen voor faciliteiten dient een leerling in het bezit te zijn van een officiële dyscalculieverklaring.

De stoornis mag niet het gevolg zijn van omgevingsfactoren, zoals een tekort aan onderwijs of van onderwijs op een te hoog niveau.

De bevoegdheid om een dyscalculieverklaring af te geven kan – gegeven de inhoud – alleen geschieden door professionals die gekwalificeerd zijn voor het uitvoeren van psychodiagnostisch onderzoek. Daartoe is een academische graad in de klinische (kinder- en jeugd) psychologie of orthopedagogiek vereist. Alsmede is vereist een bekwaamheidsregistratie in de psychodiagnostiek, minimaal op het niveau van de BIG-registratie (Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg) Gezondheidszorgpsycholoog.

Uitgangspunten

De school hanteert de volgende uitgangspunten betreffende leerlingen met een officiële dyscalculieverklaring. De Campus hanteert het uitgangspunt dat we leerlingen zo goed als mogelijk voorbereiden op de maatschappij, het vervolgonderwijs en het examen. Daarvoor hanteert de scholengroep de actuele wet- en regelgeving, zoals deze tijdens examens van toepassing zijn.

- Er wordt een inspanningsverplichting gevraagd van alle betrokkenen, de school, de leerling en ook de ouders.
- Docenten, ouders en leerlingen zijn op de hoogte van de afspraken.
- De afspraken moeten uitvoerbaar zijn binnen de onderwijssetting.
- De school kan niet aan *elke* vorm van dyscalculie adequaat tegemoetkomen.
- Bij overmatig en te snel gebruik van hulpmiddelen loopt de dyscalculische leerling het risico een grotere handicap te ervaren van zijn/haar dyscalculie.
- De Campus richt zich op het faciliteren, ondersteunen en begeleiden van leerlingen, intensieve gespecialiseerde begeleiding en/ of behandeling is niet mogelijk binnen de school.

3. De procedure

Signalering

Doordat dyscalculie zich in vele vormen kan uiten, is de signalering van dyscalculie ook erg lastig. Na een begeleidingsperiode van minimaal 6 maanden kan pas worden vastgesteld of er eventueel sprake is van dyscalculie. Er is er een aantal signalen die kunnen wijzen op een verhoogd risico op dyscalculie. Echter kunnen hier pas definitieve uitspraken over worden gedaan na een begeleidingsperiode van minimaal 6 maanden. Wanneer er geen sprake van verbetering is, is er waarschijnlijk sprake van dyscalculie. Is er een (lichte) verbetering, is er waarschijnlijk sprake van ernstige rekenproblemen. Signalen die zouden kunnen wijzen op dyscalculie zijn:

- De leerling ervaart veel problemen met breuken, decimalen, percentages, de waarde van getallen, meten en schatten
- De leerling heeft een langzaam rekentempo en heeft veel moeite met hoofdrekenen als gevolg van het niet voldoende geautomatiseerd beheersen van de basissommen (bijvoorbeeld tafels).
- De leerling heeft moeite met het uitspreken en de getalwaarde van grotere en complexe getallen zoals getallen met decimalen
- De leerling heeft moeite met het onthouden van rekenbegrippen en symbolen
- De leerling ervaart visueel-ruimtelijke problemen die zich kunnen uiten bij bijvoorbeeld het werken met tabellen of kaarten
- De leerling kan niet vlot omgaan met geld (bijvoorbeeld betalen bij een kassa)
- De leerling blijft moeite ervaren met klok kijken, dit kan resulteren in te laat komen. Ook kan een leerling hierdoor moeite ervaren met het maken van een planning.

Wanneer docenten meerdere van bovenstaande signalen bij een leerling zien, wordt dit doorgespeeld aan de mentor van de betreffende leerling. De mentor bespreekt dit met de teamleider. De teamleider en ondersteuningscoördinator bespreken de situatie, na overleg met ouders en de leerling door de mentor, kan een verzoek voor een dyscalculiescreening bij de ondersteuningscoördinator ingediend worden. Wanneer voldoende signalen aanwezig zijn, zonder dat hier een voor de hand liggende verklaring voor is, zal er een screening bij de leerling worden gedaan (indien de ouders van de leerling hiermee instemmen). Uit deze screening zal blijken of de leerling een verhoogd risico loopt op het hebben van dyscalculie. Het is dan aan de ouders en de leerling zelf om eventueel stappen te ondernemen voor een vervolgonderzoek, als dit gewenst is.

5

Leerlingen met dyscalculie:

Wordt de leerling aangemeld met een geldige dyscalculieverklaring, dan heeft de leerling recht op de faciliteiten zoals later omschreven en conform de ernst van de dyscalculie. Bij aanmelding geldt:

- a. Bij de aanmelding van een dyscalculische leerling worden de normale plaatsingscriteria gehanteerd.
- b. Bij of voor aanmelding nemen ouder(s)/ verzorger(s) kennis van het dyscalculiebeleid van de Campus, waaronder de mogelijkheden en onmogelijkheden wat betreft de begeleiding.
- c. Een leerling wordt alleen als dyscalculicus aangemerkt wanneer dit wordt aangegeven in een rapport van een orthopedagoog/psycholoog met een erkende bekwaamheidsregistratie. Voor het verkrijgen van examenfaciliteiten is een dyscalculieverklaring vereist.

d. De school voor PO levert het dossier met de in het PO-VO-afstemmingsdocumenten aan omschreven documenten:

- het onderwijskundig rapport met de uitslag van de test en/of de Cito-eindtoets
- indien aanwezig een dyscalculieverklaring, met vermelding van datum van afgifte
- indien mogelijk de bij de dyscalculieverklaring behorende onderzoeksverslagen
- een overzicht van de reken- en wiskundeontwikkeling en interventies daarin:
 - de meest recente leervorderingen en resultaten, de geboden ondersteuning, interventies en effecten, de reken- en wiskundeontwikkeling door de jaren heen, de effecten van de ervaren rekenproblemen op andere leer- en ontwikkelingsgebieden.
- adviezen vanuit het PO voor verder begeleiding in het VO
- schriftelijke toestemming van ouders voor het verstrekken van de gegevens.
- eventueel andere relevante gegevens

Om de faciliteiten te mogen bieden, heeft de school de dyscalculieverklaring nodig. Deze verklaring wordt opgenomen in het leerlingvolgsysteem. De leerling en de faciliteiten waarvan de leerling gebruik wenst te maken komen in een overzicht voor docenten.

4. De rollen en afspraken.

De rol van de leerling

Het is van belang dat de leerling leert omgaan met zijn/haar dyscalculie. Het is helpend om zo positief als mogelijk om te gaan met zijn/haar rekenhandicap. Dat dit niet altijd even makkelijk is, mag duidelijk zijn. De dyscalculische leerlingen in het voortgezet onderwijs zijn immers ook gewone pubers die experimenteren met mogelijkheden en grenzen.

Naast de rechten, die in het dyscalculieprotocol vermeld staan, heeft de dyscalculische leerling de volgende plichten:

- Een goede werkhouding, zowel in de klas, als in het omgaan met huiswerk.
- Een goede planning van de werkzaamheden, herhaling van stof is van belang!
- Tijdig overleggen met vakdocenten en mentor over het leerstofaanbod en het maken van repetities en so's. Dit overleg dient vooraf plaats te vinden en niet achteraf.
- Het initiatief om te overleggen dient uit te gaan van de leerling.
- Het in te leveren werk te voorzien van de vermelding "DR" of "Dyscalculie".
- Bij toetsen en examens de Faciliteitenkaart zichtbaar op tafel hebben.
- Het zich zorgvuldig houden aan en actief bezig zijn met alle afspraken op de faciliteitenkaart.

De rol van de ouders

Ouders van dyscalculische kinderen weten dat hun kinderen extra inspanningen moeten doen om onze school te doorlopen. Het is van wezenlijk belang dat school en ouders samenwerken in de begeleiding van hun kind.

Ouders moeten zichzelf voldoende informeren over het dyscalculiebeleid van school en de specifieke begeleiding van hun kind.

Op de Campus richt de ondersteuning zich op faciliteren binnen wat wettelijk mogelijk is. Indien hulp op school niet voldoende blijkt te zijn, kan de situatie zich voordoen dat geadviseerd wordt externe Remedial Teaching in te schakelen. In dat geval regelen de ouders dit zelf en zijn ook alle kosten voor hen zelf.

7

Praktische rol ouders

- Hun zoon/dochter helpen bij het plannen van het huiswerk en daar waar nodig (of mogelijk) ondersteuning verlenen.
- Het aanbieden van structuur zoals: huiswerk maken op een vaste werkplek, de werkplek netjes en overzichtelijk houden, erop toezien dat de schooltas goed wordt ingepakt, de agenda in de gaten houden, enz.
- Contacten onderhouden met de mentor over de ontwikkelingen op school.

De rol van de mentor

- De mentor is het eerste aanspreekpunt voor de ouders en de ondersteuningscoördinator.
- Bied extra mentoraandacht aan de leerling, dat bevordert de motivatie.
- Controleer met regelmaat agenda, werkboeken en schriften om te zien of de aantekeningen leesbaar zijn overgenomen; geef tips over hoe de leerling ervoor kan zorgen dat het huiswerk en aantekeningen goed zijn overgenomen.
- Het is vanuit de mentor/zorg belangrijk om in de gaten te houden hoe de dyscalculische leerling omgaat met zijn/haar dyscalculie. Een dyscalculische leerling heeft rechten, maar ook plichten.
- De mentor onderhoudt de contacten met de ouders over wat de school kan doen voor een dyscalculische leerling en wat de ouders voor hun kind kunnen betekenen in de begeleiding – indien nodig in samenspraak met de ondersteuningscoördinator.
- De mentor onderhoudt de contacten met vakdocenten over de voortgang van de dyscalculische leerling en over het wederzijds naleven van de gemaakte afspraken binnen het dyscalculieprotocol.

- De mentor verzamelt signalen van docenten over leerlingen die geen dyscalculieverklaring hebben, maar wel problemen ervaren in het reken- en wiskundeonderwijs. Wanneer de leerling ook in de instaptoets opvallendheden laat zien, meldt de mentor dit bij de teamleider. Wanneer de teamleider hier noodzaak toe ziet kan hij/zij een verzoek doen bij de ondersteuningscoördinator voor een dyscalculiescreening.

De rol van de vakdocent

- Heeft een signalerende taak en bespreekt signalen met de mentor
- Is op de hoogte van het feit dat de leerling dyscalculie heeft
- Is op de hoogte van de compenserende maatregelen voor deze leerling en past deze toe
- Houdt zich aan de gemaakte afspraken
- Motiveert de leerling door bijvoorbeeld alternatieve leerstrategieën aan te bieden voor zijn vak.

De rol van de remedial teacher

De Remedial Teacher houdt (samen met de mentor) de voortgang van de leerling in de gaten, geeft advies aan het docententeam, leerlingen en indien nodig aan ouders.

De remedial teachers verzorgen de ondersteuning en facilitering aan leerlingen die na een dyscalculiescreening als risicovol worden ingeschat. Zij verzorgen indien nodig schrijven zij in samenspraak met de ondersteuningscoördinator, de mentor en ouders de verwijzing voor onderzoek. In deze begeleiding wordt een startmeting, tussenmeting en eindmeting gedaan om de voortgang van de leerling te monitoren.

Op de Campus kan er geen RT geboden worden aan leerlingen met dyscalculie.

De rol van de ondersteuningscoördinator

De ondersteuningscoördinator heeft een coördinerende rol op het gebied van ondersteuning. Op aanwijzing van de ondersteuningscoördinator kan een leerling in aanmerking komen voor faciliteiten; dit doet ze in samenspraak met de mentor, docenten, ouders, remedial teachers en ondersteunend personeel.

Tevens verbindt zij partijen, kan aanwijzing geven voor begeleiding en verzorgt eventuele doorverwijzing voor dyscalculieonderzoek.

5. Faciliteiten

De faciliteiten die geboden worden bestaan uit compenserende en faciliterende maatregelen, conform de wetgeving zoals in artikel 55 van het Eindexamenbesluit VO omschreven staat. Daarnaast schrijft wet- en regelgeving voor:

Bron: https://www.examenblad.nl/document/bijlage-2-bij-cvte-16-01424/2018/f=/Bijlage_2_bij_CvTE_16_01424_Regeling_hulpmiddelen_centrale_examens_VO_2018_def_vs_1.pdf

2.5 Kandidaten met dyscalculie

Voor kandidaten met dyscalculie en voor kandidaten met ernstige rekenproblemen wordt op grond van het Eindexamenbesluit VO een aangepaste rekentoets geleverd. Als de uitslag van de kandidaat is vastgesteld mede op grond van het voor deze toets behaalde cijfer, wordt dat op de cijferlijst vermeld. Bij de aangepaste rekentoets mag bij alle opgaven de rekenmachine worden gebruikt, en een uitgebreide door het CvTE vastgestelde reken-, formule- en eenhedenkaart. Bij de standaard rekentoets mag door kandidaten met een geldige dyscalculieverklaring een beperkte rekenkaart worden gebruikt. De rekenmachine of de uitgebreide rekenkaart mag bij de standaard rekentoets NIET worden gebruikt. Kandidaten met een geldige dyscalculieverklaring, en kandidaten die van de school toestemming hebben voor deelname aan de aangepaste rekentoets, mogen bij centrale examens de beperkte rekenkaart gebruiken. Als een school voor een leerling een afwijkende reken- of formulekaart wenst te gebruiken, behoeft dat de goedkeuring van het CvTE. Voor gebruik van een gedeelte van deze toegestane kaarten is geen toestemming nodig

Wanneer zijn faciliteiten mogelijk.

Faciliteiten voor leerlingen met dyscalculie zijn alleen geldig voor de vakken wiskunde, rekenen, natuurkunde, scheikunde en economie EN mits het overgrote deel bestaat uit rekenwerk!

9

De faciliteitenkaart

Leerlingen die dyscalculie hebben krijgen aan het begin van hun schoolcarrière een faciliteitenkaart uitgereikt. Op deze kaart staat omschreven van welke faciliteiten hij/zij gebruik kan maken. De leerling draagt zorg voor de faciliteitenkaart, deze wordt eenmalig verstrekt. Door de verschillende vormen van dyscalculie wordt er per leerling gekeken welke faciliteiten aan de betreffende leerling worden toegekend. Niet iedere leerling die dyscalculie heeft, heeft dus dezelfde faciliteiten.

Tijdsverlenging

De leerling heeft recht op 10% tijdsverlenging tot een maximum van een half uur.

Rekenmachine

Een leerling met een dyscalculieverklaring mag bij alle toetsen een eenvoudige rekenmachine gebruiken. Voor leerlingen met ernstige rekenproblemen kan dit apart worden aangevraagd, hiervoor is goedkeuring nodig van de directie.

Rekentoets

In overleg met de school is het mogelijk om een rekentoets ER aan te vragen voor een leerling met ernstige rekenproblemen of dyscalculie (een verklaring is hiervoor niet noodzakelijk). De aanvraag moet worden goedgekeurd door de directeur van de school. In deze aangepaste rekentoets krijgt de leerling problemen voorgelegd van het niveau dat past bij het door hem gevolgde onderwijs. Abstracte rekenhandelingen worden bij deze versie van de rekentoets ondersteund. Zo wordt de leerling getoetst op zijn niveau van redeneren en het toepassen van oplossingsstrategieën en niet op zijn rekenvaardigheid. Bij de ER toets heeft de leerling bij alle opgaven een rekenmachine ter beschikking en zijn er diverse rekenkaarten toegestaan. Mocht de leerling slagen met een ER-resultaat in plaats van een F resultaat, wordt dit vermeld achter het cijfer op de cijferlijst.

Formulekaarten

Mocht de (niet-examen) leerling hier toestemming voor hebben, mag hij/zij zelfgemaakte formulekaarten bij toetsing raadplegen. Deze formulekaarten worden minimaal één week voor de toets ingeleverd bij de vakdocent. De formulekaarten moeten worden goedgekeurd door de remedial teacher en vakdocent. De formulekaarten zijn toegestaan totdat voldoende beheersing is bereikt. Bij de rekentoets ER mag de kandidaat een door het CvTE vastgestelde reken-, formule- en eenhedenkaart gebruiken. Bij de standaard rekentoets mag door kandidaten met een geldige dyscalculieverklaring een beperkte rekenkaart worden gebruikt. De uitgebreide rekenkaart mag bij de standaard rekentoets niet worden gebruikt. De leerling doet zelf aanvraag bij de rekencoördinator als hij/zij gebruik wil maken van deze formulekaarten bij de rekentoets. De rekencoördinator zorgt er dan voor dat de leerling een formulekaart beschikbaar heeft wanneer hij/zij de toets gaat maken.

6. Mogelijkheden en beperkingen

Mogelijkheden en beperkingen bij begeleiding

- a. Als een leerling met dyscalculie de capaciteit mist om een bepaald onderwijsniveau te kunnen halen, zal dat –net als bij elke andere leerlingen- zoveel als mogelijk in de onderbouw moeten blijken, zodat hij/zij niet in een bovenbouw terecht komt waar overvraging en bijkomende problematiek mee gaat spelen. Uiteraard houdt dit niet in dat een succesvolle afsluiting van de schoolloopbaan gegarandeerd wordt. Deze garantie kan geen enkele leerling gegeven worden.
- b. Aan dyscalculische leerlingen worden alleen faciliteiten verleend als dat echt noodzakelijk blijkt. Een goede werkdiscipline, taak- en werkhouding, een goede huiswerkattitude, motivatie en gedrag zijn een vereiste en voorwaarden.
- c. Aan leerlingen met dyscalculie wordt binnen de Campus géén RT geboden. De specialistische begeleiding voor het o.a. aanleren, automatiseren, intrainen en herhalen van de probleemgebieden, is van dien aard, dat de Campus deze intensieve en specialistische ondersteuning niet kan bieden.
- d. Dyscalculie is een vervelende belemmering. Naast een goede inzet beseft de Campus dat het de leerling ook onzeker kan maken. Erkenning van de handicap, maar ook eventuele onzekerheid of effect op de motivatie is van belang. Het is van belang dat de leerling of de ouder(s)/ verzorger(s) dit melden bij de mentor.

Bijlagen:

1. Faciliteitenkaart
2. Tips voor de leerling en ouders/ verzorgers
3. Aanbevelingen voor de klassensituatie
4. Informatie over dyscalculie

1. Faciliteitenkaart

	<h1>Faciliteitenkaart</h1>	
Naam:		
Geldig van: tot		
Handtekening zorgcoördinator:		

2. Tips voor de leerling en ouder(s)/ verzorger(s)

Tijdens de les

- * Ga in de klas vooraan zitten

Huiswerk

- * Houd er rekening mee dat je meer tijd nodig hebt dan je klasgenoten
- * Werk niet te lang aan een stuk door
- * Werk iedere dag
- * Werk vooruit
- * Herhaal: na een paar dagen begrijp je het vanzelf
- * Maak extra oefeningen
- * Maak samen met iemand een planning, kijk waar mogelijk vooruit

Tips voor de ouder(s)/verzorger(s)

- *Wees goed op de hoogte van dit dyscalculieprotocol
- *Help uw zoon/dochter bij het plannen van huiswerk
- *Overhoor uw zoon/dochter veel en vaak.
- *Geef uw zoon/dochter structuur zoals: huiswerk maken op een vaste werkplek, de werkplek netjes en overzichtelijk houden, erop toezien dat de schooltas goed wordt ingepakt, de agenda in de gaten houden, enz.
- *Laat uw zoon/dochter thuis regelmatig met dagelijkse rekenproblemen oefenen (klok kijken, iets eerlijk verdelen, reistijd/vertrektijd uitrekenen enz.)
- *Werk positief en opbouwend samen met de school, de docenten en uw zoon/dochter

3. Aanbevelingen voor de klassensituatie

Het is belangrijk te weten dat dyscalculie een handicap is die bij iedere leerling anders tot uiting komt, waardoor niet elke leerling hetzelfde nodig heeft. Over het algemeen kunnen leerlingen zelf goed aangeven waar zij mee geholpen zijn. Hieronder volgen een aantal mogelijke aanbevelingen voor het lesgeven aan leerlingen met dyscalculie:

- Navragen waar leerlingen het meest bij gebaat zijn. De leerlingen voelen zich hierdoor begrepen en dit sterkt hun zelfvertrouwen.
- De aanpak van huiswerk bespreken.
- Veelvuldig uitleggen; oefenen en herhaal rekenprocedures, rekenregels en oplossingswijzen.
- Een vaste oplossingsstrategie aanleren voor de verschillende bewerkingen.
- Gebruik maken van extra mondelinge uitleg.
- Hulp aanbieden bij de transfer met vergelijkbare oefeningen.
- Leerlingen om leren gaan met de rekenmachine en kritisch te kijken naar de uitkomst (bijvoorbeeld inschatten wat de uitkomst zal zijn, geen negatieve afmetingen en gewichten ed.).
- Leerling zoveel mogelijk tussenstappen laten opschrijven om het werkgeheugen zo min mogelijk te belasten.
- Leerlingen begeleiden bij het maken van toetsen (leerlingen hoeven niet per se bij de eerste opgave te beginnen, eerst bepalen wat makkelijk of moeilijk lijkt).
- Toetsen nabespreken, zowel aandacht voor de goede als de slechte opgaven.

Ook voor het beoordelen van toetsen zijn er mogelijke aanbevelingen. Om leerlingen met dyscalculie tegemoet te komen, kunnen de volgende vuistregels worden gebruikt.

- *Leerlingen beoordelen op vakinhoudelijke kennis en niet op rekenvaardigheid.*
- *Leerlingen die een toets slecht maken (minder dan een 4), als gevolg van veel rekenfouten, mogen herkansen (met uitzondering van examenleerlingen).*

4. Informatie over dyscalculie

Informatieve websites:

- <https://www.balansdigitaal.nl/stoornis/dyscalculie/>
- <http://www.dyscalculie.org/>
- <https://wij-leren.nl/dyscalculie-artikel.php>
- <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs/vraag-en-antwoord/hoe-worden-leerlingen-met-dyscalculie-op-school-begeleid>
- http://www.steunpuntaalenrekenenvo.nl/sites/default/files/PDF_binnenwerk-ERWD-VO_bev.pdf